Universal Declaration of Human Rights - Jula

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, http://www.unicode.org/udhr.

DUNYA" MUME MOOGOOYA" HAKEYAW DANTIIGELIIKAN

Kúmanabila

K'à mìna à mà kó dúnya' mànton' bee ká kan ni bònya ye, àni kó bee ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bee ya hɔrɔnya' sàbati, kà bee kánya násuma' dúnya' sìgi' la.

K'à mìna à mà kó mɔgɔya hákɛ lɔnbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni syáman ye dúnya kɔnɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni K'à mìna mà tèle kúra min bɔra, à fɔra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò kɛ, kó mɔgɔw kà síran ngɔn ná, ò bánna, kó fàgantánya júgu bánna, ò kùma' kɛra bɛnkan ye min kɛra hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìna à mà kó kà mɔgɔya' hákɛ' látanga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mɔgɔw kàna wájibiya kà múruti bènkánni' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mìna à mà à ká kán tériya' yé kε jàmanaw ni μgɔn cε,

K'à mìna à mà dúnya' mùme sáratikan' ná, Dúnya' Jàmanaw yá tɔ màntonw bee kà à yìra kó ù lánin be mɔgɔya' hákeyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá bònya' ní à lànbe' la, ù lánin be cew ní mùsow kányangɔnmaya' lá háke' lá, ní ù kà nàniya' sìri kà mɔgɔya' yá ne sàbati, àni kà nánamaya' kecogo núman' sìgi sèn kán hɔrɔnya' berebere kɔnɔ,

K'à mìna à mà Dúnya' jàmanaw kà à ŋàniya kó ù bé jɛn ní Tɔnba yé kà mɔgɔya' hákɛyaw látànga à ná' mà dúnya' mùmɛ kɔnɔ,

K'à mìna à mà, ò nàniya núman té sé kà síra' sərə ní benkélenma má ke məgəya' hákeyako ní à hərənyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ngɔnlajɛrɛba' kà í kán' bìla kà dunya' mumɛɛ mɔɔgɔɔ hakɛɛyaw dantigɛɛlikan gánsi kà à yìra ò ŋŋàniya nnuman yé fɛɛn ye, mín ká kán kà kɛɛ mànton' ni násɔɔn' bɛɛɛɛ lànníni ye, yálasa mɔɔgɔɔ kelen kelen bɛɛɛɛ, àni jɛɛkulu kelen kelen bɛɛɛɛ ye nin dàntigɛɛlikan' nìn tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kɔɔnɔɔ, kà fɛɛrɛɛ kɛɛ dɔɔɔɔnin dɔɔɔɔnin ù ya húkumu' kɔɔnɔɔ, wálima dúnya bɛɛɛɛ kɔɔnɔɔ, kà hákɛɛya nìnugu ní hɔɔrɔɔnya nìnnugu látàngali' yíriwa, àni kà à kɛɛ bɛɛɛɛ ye sɔɔn ù mà nná mà, à kɛɛra ù ya jàmana kɔɔnɔɔna ye, wálima jàmana gbɛɛrɛɛ min bé ù ya màra' kɔɔnɔɔ.

Baabu jonna

Wólo' lá, hádamaden' bεε ye hɔrɔn ye, bεε ká kán lànbe ní hákɛyaw Mɔgɔ bεε ye hákilitigi ye, bεε ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ngɔn mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mɔgɔ' bɛɛ dɔ bɛ kà à lɔn kó í ká kán ní mɔgɔya hákɛyaw ní à hɔrɔ kófɔnin' bɛɛ ye nìn dàntigɛlikan' nìn kɔnɔ, mɔgɔ má bɔ mɔgɔ kɛrɛnkɛrɛnninya lá, fàragbɛko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à cɛ ni múso má bɔ ngon ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, hákilila ye mín yé pólitikiko' lá, wálima hákilila gbɛrɛw, ó te à bɔyɔrɔko te à lá, n ye fàgamaden ye, ó à la, nàfolotígiya ni bólokolonya te à la, nàmakalako ni hɔrɔnyako te à la; fɛn o fɛn be nà ní wólomali' ye mɔgɔw ní ngɔn cɛ, ò sí te à lá.

O cógoya kélen mà, bɔyɔrɔ má bɔ bɔyɔrɔ la. I bɔyɔrɔ' lànbe' tɔw cɛ' mà, í ya jàmana' kɛra jàmana' yɛrɛmahɔrɔnyanin ye, à kɛ jàmana ye mín be jàmana gbɛrɛ ya màra kɔnɔ, wálima à be à yɛrɛ bólo jàmana gbɛrɛ ya húkumu' kɔnɔ, wólomali sí te kɛ kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mɔgɔ' kɛra cogo ó cogo, à ká kán ní nánamaya' ye, à ká kán ní hɔrɔnya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Məgə sí te sé kà mìna kà í kɛ jən ye wálima kà í kɛ bólokənəməgə ye, jənya' bánna, jənféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔgɔ sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní tɔrɔ, níjuguya' dànmátɛmɛ' fɛ, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bεε ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kεra yərə ó yərə ye.

Báabu 7 nan

Bεε ká kán sàriya' lá, àyiwa bεε ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔ à má kε wólomali ye. Bεε ká kán ní kɔsɛmɛ ye sàriya' là kà i yɛrɛ tànga bɔ wólomali' súgu ó súgu mà, mín be dàntigɛlikan' nìn sɔsɔ, àni mín be se kà nà ní à sɔsɔli' ye.

Báabu 8 nan

A be ben mɔgɔ beɛ ye cen yere l, í ye í ya jàmana' sàriyaso' màgbɛ sàriya' mín násininin be ò kóna' mà, kà i lákisi kà bɔ wálew mà, minw be jàmana sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔgɔ sí ye mina, wálima kà dòn kàso' la, wálima kà à gbɛn kà bɔ à fàso' la, kà à sɔrɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔgɔ' bɛɛ ye, bɛɛ fána ká kán ò lá, ni bèn kɛra i kán, i ya kiti tigɛ námara te min na, bɛɛ na'na, tìribinali la, mín be à yɛrɛ sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bena jó dí à mà kà à ya hákɛ lɔ à ye, wálima kà jàlaki' bèn à kán cɛn' yɛrɛ la, ni à jó tɛ à la.

Báabu 11 nan

- 1. Ní mìnaliko lára mɔgɔ ó mɔgɔ kùn, à te se kà mìna ábada, fó ni kíti kà à yìra tìribináli' la, kà à sɔrɔ áwoka kà à láfàsa, kó àle nɔ' lò làkíka' la.
- 2. Mɔgɔ sí te se kà mìna kó la, kó' mín kɛtuma' kà à sɔrɔ kójugu tɛ i ya jàmana' kɔnɔ, wálima dúnya' sàriya' la. Mɔgɔ' be kó' kɛ tùma' mín na fána, à ni nàngíli' mín ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te ben mɔgɔ sí ye i sèn' dòn mɔgɔ gberɛ ya nánamaya' kónaw la, à ya sókɔnɔ kónaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔnɔna gundow la, kà à sɔrɔ jɔnjɔn te à lá; wálima kà mɔgɔ' lèebu, kà à tɔgɔ' cɛn. Sàriya' ká kán kà lɔ bɛɛ kɔ kɔrɔ kà i látànga kà bɔ ò kó súguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔnɔ, yɔrɔ ó yɔrɔ ká dí i ye, jàmana' yɔrɔ' mín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o bɛnna bɛɛ ye.

2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò bɛnna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

- 1. nánimabori' ná, mín ye kà siran i ní' ná kà i yere níni, à be ben bee ye ye dògotu níni, kà jàmana gbere níni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gben.
- 2. Kà kójugu' ke sàriya' ká kán kà i nɔ' mìna mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' sɔsɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gbere la, ò kó te.

Báabu 15 nan

- 1. Mɔgɔ' kɛra cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénya ye.
- 2. Mɔgɔ si ya jàmanadénya' te se kà bɔsi i la kà à sɔrɔ kùn jɔnjɔn te à wà mɔgɔ si te se kà mɔgɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénya' la kà dòn dɔgbɛrɛ tá la.

Báabu 16 nan

- 1. Ce' ni mùso' fen ó fen séra bálikuya' mà, à be ben i ye fúru ke, kà ke ; lónanya ní dùgulénya te ò la, díinako te ò la. Ce ni mùso bee ká kán sàriya' la, fúru' sìrili' la, celasígi' kɔnɔ, àni fúrusa' tá fànfela' la.
- 2. Fúru' te sé kà sìri ní à má kɛ ni fúrungɔn' fila ya jɛn' ye.
- 3. Dénbaya dénbayaw kenin nogon kán, ò le ye sìgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

- 1. Mɔgɔ kélen, wálima jɛkúlu', bεε ká kán ni táya' ye, bεε tá ye i tá ye.
- 2. Mɔgɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fen' mín mìna, díina' mín ká dí i ye, benna bee ye ; ò kɔrɔ' ye kó ni i be à fe kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bee be se kà i ya séli' ni ya díina' ke i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kene' kán, à kera kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔgɔ' mín ye, ò bɛnna i ye, à fɔli' kɛnɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔrɔ' ye kó mɔgɔ si te se kà mɔgɔ tɔɔrɔ à hákilila' kánma, mɔgɔ se kà mɔgɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi yɔrɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

- 1. Kà ɲɔgɔn lájɛn ɲɔgɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sìgi, ò dàgara mɔgɔ' bεε ye.
- 2. A te se kà wájibiya mɔgɔ si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔrɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

- 1. A be ben bee ye i sèn' dòn i fàso' kóṇaw ṇánabɔli' la, à kera yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔgɔ gbere la, i yere kà mɔgɔ' mín súgandi i yere mà.
- 2. Kà ləyərə' sərə i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben məgə bee ye, wà bee ká kán à la.

3. Jàma' ŋàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ŋ lánkɛnɛmaya kàlafíli' sèn' fɛ, ni' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafíli' ká kán kà kɛ tùma ni tùma, bɛɛ ye wóte cógo kélen na, gùndo la wálima cógo la, bɛɛ be i yɛrɛ le ŋàniya' yìra.

Báabu 22 nan

Sìgidénya' húkumu' kɔnɔ, bɛɛ ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ dɛmɛ' ye, i ya dúnyalatige' gbɛlɛyaw la ; bɛɛ ká kán ni nàfasɔrɔ hákɛya' ye, àni mɔgɔya' hákɛya', àni lɔnko' ni séko' hákɛya' mín be í lànbe' kɔrɔta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

- 1. Bee ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bee ká kán kà látànga báarasɔrɔbaliya' fána mà
- 2. Mɔgɔ' ni mɔgɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
- 3. Báarakela' bee ká kán ni sàra ye, mín be ben à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' nà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háke' la, bònya' kɔnɔ ; kà síniṇasigi' fána jàte' mìna ò la n'à be ben.
- 4. A be ben bee ye sendika sìgi, wálima kà dòn sendika' la, yálasa kà i yere látànga.

Báabu 24 nan

Bεε ká kán ni làganfíya' ni dàamu' ye : ò be à yìra ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakεla ká kán kà baara' bìla tùma ni tùma.

Báabu 25 nan

- 1. Bee ká kán ni nánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù feerɔbɔ, ù sìyɔrɔ', ù fúrakeli', àni nánamaya' làganfiyalan' be nɔgɔya cógo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya deme' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lásìgi, ní lùjura kà à sɔrɔ, ní à ke firiyatɔ ye, ni kɔrɔ' nàna kà à dese, wálima gbeleya' fen ó fen kà à sɔrɔ, mín be à ke desebagatɔ ye kà à sɔrɔ à yere nɔ te.
- 2. Mùsow ya kɔnɔmaya' ni dénw ya dénmisɛnya' ká kán ní dɛmɛ màgbɛn kɛrɛnkɛrɛnnin ye. A kɛra fúrukɔnɔden ye, wálima à kɛra fúrukɔfɛden ye, dén' bɛɛ ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

- 1. Bee ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'àfɔ kàlan' dùgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà ke fe lɔɔkɔnin ye ; sánfɛkalan' ká kán kà nɔgɔya bee mà, bee ká kán kà kánya à la.
- 2. Kàlan' làníni' ká kán kà ke kà mɔgɔ' ya hádamadenya' fá, àni mɔgɔya' hákew ni à hɔrɔnya' lásàbati. A ká kán kà nɔgɔnfaamuya nɔgɔnbonya' sàbati mɔgɔw ni nɔgɔn cɛ, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni nɔgɔn cɛ, àni kà dúnya' tɔnba' demɛ násuma' la dúnya' kɔnɔ.
- 3. Dén' ládamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' súgandili' ye fàcɛ ni bámuso' tá lè ye fɔlɔ.

Báabu 27 nan

- 1. A be ben bee ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni nánagbew la, kà dàamu' sɔrɔ sékow la, àni kà i nìyɔrɔ' ke lɔnkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔrɔ.
- 2. Fen ó fen bora lonkow ni sékow ni másalaw kono, ní à béna ke báasi mogow mà, à kera ù bólofen cenni ye wálà kùnmasúuli, bee ká kán ni làtangali ye òlúgu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' nono hákeyaw ni horonya' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' kono, àni dúnya' mùme kono, bee ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

- 1. Sìgida' ya háke' ye mɔgɔ kélen kélen bɛɛ kùnko ye, k'à lá à kán ní sìgida' tɛ, i ya mɔgɔya' te dáfa.
- 2. Dàn sí te mɔgɔ' ya hákeyaw' ni à ya yeremabíla' la, fó à dɔ bɛ kà i kɔrɔsi à kana mɔgɔ gberɛ tɔɲɔ, à ye i jànto mɔgɔ gberɛ ya hákeyaw la, àni jógonumanya' ni nàli' ni jàma' làganfíya' kánma, bɛɛkanya' kɔnɔ.
- 3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-yere-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 30 nan

Yərə sí te dàntigelikan' nìn kənə, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mə gbansan be sé kà míiriya gbere bə ò kənə kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dàntigelikan' nin hákew ni à hərənya' bènni' ye.